МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

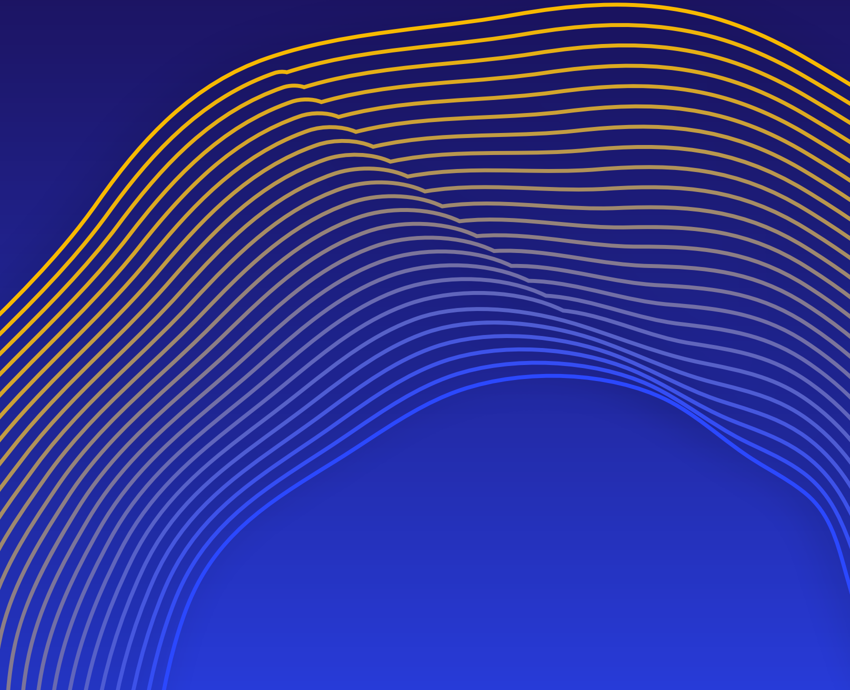

Оцінювання в НУШ:

путівник для батьків

Шановні батьки, команда Міністерства освіти і науки України підготувала для вас спеціальний путівник, який має допомогти дізнатися більше про особливості системи оцінювання в Новій українській школі. Ми віримо в те, що успіх української освіти залежить від усіх учасників освітнього процесу, і щиро сподіваємось, що цей путівник сприятиме плідній взаємодії між учнями, учителями й батьками.

Завдяки путівнику ви дізнаєтесь:

- **у чому цінність нових підходів до оцінювання;**
- **як працює нова система оцінювання;**
- **на що варто звертати увагу, отримуючи зворотний зв'язок про результати навчання;**
- **як формувальне оцінювання допомагає розвиватися вашій дитині;**
- **яку інформацію вам надає свідоцтво досягнень.**

У ЧОМУ ЦІННІСТЬ НОВИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ?

Раніше увага зосереджувалася здебільшого на оцінках — балах за поточні, самостійні чи контрольні роботи. У такий спосіб відбувалося рейтингування, і батьки отримували інформацію лише про навчальний рівень з переліком відповідних оцінок. Однак погодьтесь, такий підхід не дає нам уявлення про те, що насправді вміє дитина, що знає, що вдається їй найкраще та які труднощі у неї є в опануванні різних умінь.

Звісно, на основі таких оцінок ми завжди можемо сказати про свою дитину “моя відмінниця” або “мій ліпше справляється з математикою, ніж із хімією”. А дістати сімку з історії чи шістку з математики означає опинитися поміж «середнячків». Але що насправді “ховається” за оцінкою і, найважливіше, як можна допомогти кожній дитині покращити результати відповідно до її індивідуальної траєкторії розвитку, не порівнюючи її з іншими учнями та ученицями? Відповіді на ці запитання і дає нова система оцінювання.

Саме тому в Новій українській школі оцінювання **стає персональним та інформативним щодо результатів навчання кожної дитини:**

- дає вам і вашій дитині чітке розуміння, **що саме їй вдається добре, а над чим ще варто попрацювати;**
- **вчить не боятися помилок, бо помилка — це складник зростання;**
- допомагає вчителеві **коригувати навчання відповідно до потреб та темпу вашої дитини;**
- допомагає вчителеві **бачити не лише результат, а й шлях вашої дитини до цілі;**
- дає змогу вам краще **підтримувати дитину в навчанні.**

У такий спосіб оцінювання стає орієнтованим на розвиток кожної дитини, відповідно до її персонального темпу навчання, психологічних і фізіологічних особливостей. Завдяки такому підходу зникає токсичне порівняння дітей на основі оцінок, адже тепер у кожної дитини є своя індивідуальна траєкторія розвитку, яка не підлягає порівнянню. Батьки своєю чергою отримують вичерпну інформацію про конкретні результати навчання дитини з відповідними рекомендаціями.

> Оцінювання, спрямоване на підтримку й розвиток, а не контроль/ «Від “що ти отримав/-ла?” до “чого ти навчився\-лася?”»

ЯК ПРАЦЮЄ ОЦІНЮВАННЯ В НУШ?

> Оцінювання для навчання — оцінювання результатів навчання

Для того, щоб ваша дитина могла зрозуміти, чого вона досягла: що знає, що вміє, учителі використовують такі різновиди оцінювання: **формувальне й підсумкове.**

Формувальне оцінювання — це детальний текстовий або усний зворотний зв’язок, який учитель надає безпосередньо вашій дитині й прямо або опосередковано вам. **Насамперед це оцінювання для навчання.** Це оцінювання, мета якого — надати вашій дитині постійну підтримку в процесі подолання труднощів у навчанні, а також заохотити продовжувати зростати в конкретному різновиді діяльності.

Ось кілька способів, як це може виглядати:

- індивідуальні бесіди з учителем;
- коментарі до письмових робіт;
- усний зворотний зв’язок під час виконання завдання чи взаємодії на уроці;
- виставлення поточних балів за виконане завдання в журналі;
- заповнення аркушів само- та взаємооцінювання;
- анкетування тощо.

Формувальне оцінювання — це **постійний процес,** під час якого ваша дитина:

- отримує якісний зворотний зв'язок;
- вчиться ставити цілі;
- аналізує власні успіхи й можливі труднощі;
- поступово вдосконалює результат.

Формувальне оцінювання мотивує дитину, допомагає їй відчути відповідальність за навчання і спонукає стати активним учасником освітнього процесу.

Формувальне оцінювання **знижує градус напруження довкола оцінки як інструменту покарання / заохочення.** Натомість вона стає дороговказом для вас і вашої дитини на шляху досягнення результату.

Підсумкове оцінювання — оцінювання результату (у межах теми, семестру, року).

Для того, щоб визначити, наскільки ваша дитина досягла цілей навчання на певному етапі (у межах частини програми, семестру чи року), застосовують підсумкове оцінювання. Зазвичай його проводять у формі підсумкових (самостійних чи контрольних) робіт, тестів, підсумкових проєктів тощо. Усе залежить від специфіки навчального предмета та вчителя, який обирає методи такого оцінювання.

Так само як і формувальне оцінювання, підсумкове дає інформацію про те, яких результатів досягла ваша дитина: які вміння й на якому рівні в неї розвинені, якими знаннями вона володіє, щоб застосовувати ці вміння.

Щоб отримати більше інформації про результати вашої дитини в навчанні, у Свідоцтві досягнень НУШ (на відміну від табеля) зафіксовано оцінки за групами результатів. Порівняймо: якщо в табелі є просто 8 з української мови, це не дає жодної інформації про те, наскільки добре вміє дитина писати тексти самостійно, а наскільки в неї розвинені вміння аналізувати й критично читати тексти. А може, у неї не досить добре з усним мовленням, тому й 8, а не 10 чи 12? Ми можемо лише здогадуватися, якщо оцінка одна.

Погляньмо, яку інформацію про дитину нам пропонує свідоцтво з предмета “Українська мова”. Бачимо чотири оцінки, які дають докладнішу картину щодо вмінь дитини сприймати тексти, спілкуватися усно й письмово, аналізувати прочитане тощо.

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ			**Результати навчання**		
			I с	II с	За рік
українська мова	**Загальна оцінка**		**8**	**9**	**9**
	за групами результаті в	Усно взаємодіє	**8**	**10**	
		Працює з текстом	**9**	**9**	
		Письмово взаємодіє	**7**	**8**	
		Досліджує мовлення	**7**	**8**	

Це — приклад одного навчального предмета. Утім ця логіка працює й для всіх інших предметів та інтегрованих курсів, які є у Свідоцтві досягнень вашої дитини. Тож у цьому документі можна знайти багато корисної інформації, якщо знати, як її правильно читати.

ЯКУ ІНФОРМАЦІЮ НАДАЄ СВІДОЦТВО ДОСЯГНЕНЬ І ЯК ЇЇ ВИКОРИСТОВУВАТИ?

> «Кожен крок важливий: як Свідоцтво досягнень показує шлях дитини»

Свідоцтво досягнень дає розгорнуте уявлення про навчальний поступ вашої дитини. Учитель заповнює документ двічі на рік.

Свідоцтво досягнень складається з двох частин:

1. характеристики навчальної діяльності
2. характеристики результатів навчання

1 **Характеристика навчальної діяльності** стосується сформованості у вашої дитини наскрізних умінь, які розвиваються на всіх уроках, під час вивчення всіх предметів та інтегрованих курсів.

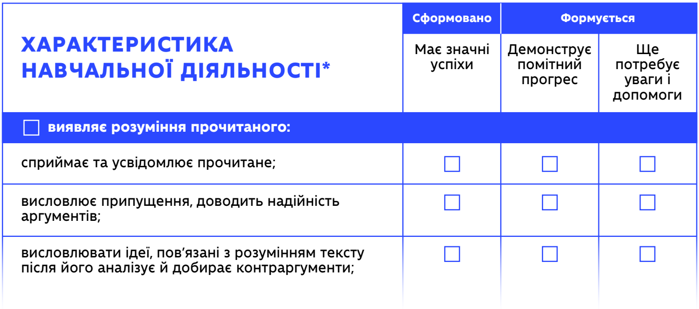

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ*	**Сформовано**	**Формується**	
	Має значні успіхи	Демонструє помітний прогрес	Ще потребує уваги і допомоги
☐ **виявляє розуміння прочитаного:**			
сприймає та усвідомлює прочитане;	☐	☐	☐
висловлює припущення, доводить надійність аргументів;	☐	☐	☐
висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізує й добирає контраргументи;	☐	☐	☐

Приклад зі свідоцтва досягнень, повністю цю частину дивіться в додатку в кінці документа.

З цієї частини свідоцтва ви можете дізнатися про те, наскільки добре ваша дитина співпрацює з іншими, виявляє ініціативність під час навчання, чи здатна конструктивно керувати емоціями та багато іншого.

Оскільки ці вміння формуються на всіх уроках упродовж навчального року, то й відповідні позначки про стан їхньої сформованості виставляє не окремий учитель-предметник, а класний керівник на основі результатів спостережень за вашою дитиною, що здійснюють усі вчителі, які працюють у цьому класі.

Наскрізні вміння — це ключ до розуміння, чому дитині може бути легко чи складно з певним предметом чи різновидом діяльності.

Це підказка для вас, як підтримати дитину в навчанні загалом, адже це допомагає зрозуміти, **що впливає на навчальний поступ саме вашої дитини.** Наприклад, труднощі з читанням і розумінням тексту можуть позначатися не лише на успішності з української мови, а й з історії, біології чи навіть математики.

Тож ця частина свідоцтва — **не про бали, а про розгорнутий зворотний зв’язок, який дає змогу об’єднати зусилля дитини, батьків і вчительства для кращого результату.**

2 Характеристика результатів навчання

У Новій українській школі оцінювання з кожного предмета не зводиться лише до перевірки знань. Навчання — це не просто “вивчити тему”, а зрозуміти, як застосовувати знання в житті. Допомагають у цьому вчителю різні види діяльності й орієнтація на конкретні результати навчання, які визначені в Державному стандарті базової середньої освіти та є орієнтиром для авторів програм, підручників і вчителів.

Щоб оцінювання було не лише про знання, а й уміння їх застосовувати, результати об'єднано в **групи результатів.** Такий підхід дає змогу вчителеві цілісно **бачити прогрес дитини за кожною групою результатів** і надати вам **змістовний зворотний зв’язок:** що вже добре вдається, а що потребує підтримки в кожному напрямі.

Чому це важливо: дитина може бути сильною в одних результатах, але потребувати допомоги в інших. Наприклад, у вивченні історії дитина може добре орієнтуватися в датах і подіях, але мати труднощі з аналізом джерел. А в математиці може добре рахувати, але складно перетворювати життєві ситуації на задачі чи пояснювати розв’язання.

Саме ці групи видів діяльності за кожною галуззю і відображені у свідоцтві вашої дитини.

ЯК ЧИТАТИ СВІДОЦТВО?

Групи результатів — це рядки в таблиці. Вони показують, над розвитком яких умінь ваша дитина працює в межах предмета (наприклад, робота з текстами, розвʼязування задач, аналіз інформації тощо).

Кожна клітинка в рядку — це результат за **один семестр.** Ви можете побачити, **як змінюється прогрес упродовж року.**

Остання клітинка в кожному рядку — це річна оцінка, яка узагальнює всі результати за рік.

Оцінка за семестр — це середнє арифметичне з оцінок за кожну з груп результатів.

Річна оцінка — це середнє арифметичне з двох семестрових оцінок.

Загальна оцінка — це середнє арифметичне оцінок за три результати навчання.

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ			**Результати навчання**		
			I с	II с	За рік
історія України	**Загальна оцінка**				
	за групами результатів	Орієнтується в історичному часі й просторі			
		Працює з інформацією історичного та суспільно значущого змісту			
		Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію			
геометрія	**Загальна оцінка**				
	за групами результатів	Досліджує ситуації та створює математичні моделі			
		Розв’язує математичні моделі			
		Інтерпретує та критично аналізує результати			

ЯК ВИ МОЖЕТЕ ВИКОРИСТАТИ ДАНІ СВІДОЦТВА Й ПІДТРИМАТИ ДИТИНУ В НАВЧАННІ?

Обговорюйте з дитиною її досягнення та докладені зусилля. Звертайте увагу не лише на результат, а й на зусилля, яких вона доклала. Це допоможе дитині зрозуміти важливість процесу навчання, а не оцінок.

Визначайте цілі. Ви можете підтримати дитину в постановці цілей. Однак не зосереджуйтеся лише на балах. Замість того, щоб ставити ціль “отримати 12 з історії”, варто поставити цілі для кожного семестру або чверті, що зосереджені на розвитку конкретних умінь або досягнень. У цьому будуть дуже корисними групи результатів. Наприклад, “розвинути вміння усвідомлено читати”.

Створюйте атмосферу підтримки. Заохочуйте дитину не боятися помилок. Формувальне оцінювання передбачає, що помилки — це частина навчання, кожна помилка — це шанс для вдосконалення.

Спільно плануйте наступні кроки. Допоможіть дитині скласти план дій, щоб досягти поставлених цілей. За потреби разом визначте, які кроки потрібно зробити. Це не лише допоможе дитині організувати власні зусилля, а й заохотить до подальшого самостійного планування навчання.

Пам'ятайте, що кожна дитина унікальна й рухається у власному темпі. Оцінки не визначають цінність вашої дитини, а надають цінний зворотний зв'язок про розвиток та точки зростання.

Команда Міністерства освіти і науки України щиро вболіває за кожну дитину й сподівається, що нова система оцінювання допоможе розкрити потенціал українських дітей у найкращий спосіб!

ДОДАТОК

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ*	**Сформовано**	**Формується**	
	Має значні успіхи	Демонструє помітний прогрес	Ще потребує уваги і допомоги
☐ **виявляє розуміння прочитаного:**			
сприймає та усвідомлює прочитане;	☐	☐	☐
висловлює припущення, доводить надійність аргументів;	☐	☐	☐
висловлювати ідеї, пов’язані з розумінням тексту після його аналізує й добирає контраргументи;	☐	☐	☐
☐ **висловлює власну думку:**			
передає власні думки, почуття, переконання;	☐	☐	☐
зважає на мету та учасників комунікації;	☐	☐	☐
вибирає для цього відповідні мовленнєві стратегії;	☐	☐	☐
☐ **критично та системно мислить:**			
визначає характерні ознаки явищ, подій, ідей, їх взаємозв’язків;	☐	☐	☐
уміє аналізувати та оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях;	☐	☐	☐
уміє розрізняти факти, розпізнавати спроби маніпулювання даними;	☐	☐	☐
☐ **логічно обґрунтовує власну позицію:**			
висловлює послідовні, обґрунтовані міркування у вигляді суджень і висновків;	☐	☐	☐
☐ **діє творчо:**			
вибирає завдання, які є викликом для нього/неї, новою діяльністю;	☐	☐	☐
використовує знання з різних предметів і галузей знань для створення нових ідей;	☐	☐	☐
використовує різноманітні стратегії для продукування нових ідей;	☐	☐	☐
☐ **виявляє ініціативу у процесі навчання:**			
пропонує власні рішення для розв’язання проблем;	☐	☐	☐
уміє брати на себе відповідальність;	☐	☐	☐
☐ **конструктивно керує емоціями:**			

розпізнає власні емоції та емоційний стан інших;	☐	☐	☐
сприймає емоції без осуду, адекватно реагує на конфліктні ситуації;	☐	☐	☐
розуміє, як емоції можуть допомагати і заважати в діяльності;	☐	☐	☐
☐ **оцінює ризики:**			
розрізняє ризики та загрози в цифрових середовищах;	☐	☐	☐
шукає способи прийняття рішень в умовах неповної інформації;	☐	☐	☐
☐ **приймає рішення:**			
розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо їх розв’язання;	☐	☐	☐
обирає способи розв’язання проблемних ситуацій на основі розуміння причин та обставин, які призводять до їх виникнення;	☐	☐	☐
☐ **розв’язує проблеми:**			
аналізує проблемні ситуації, формулює проблеми, висуває гіпотези;	☐	☐	☐
уміє практично їх перевірити та обґрунтовувати;	☐	☐	☐
презентує та аргументує рішення;	☐	☐	☐
☐ **співпрацює з іншими:**			
планує власну та групову роботу;	☐	☐	☐
підтримує учасників групи, допомагає іншим і заохочує їх до досягнення спільної мети.	☐	☐	☐